

Таким чином, критерії та методи оцінки ефективності діяльності організації є сукупністю способів, що допомагають в отриманні необхідної достовірної інформації. Грамотний підхід до ведення бізнесу - запорука стабільності та успішного розвитку, що виключає раптове виникнення кризових ситуацій. Запропонована вище комплексна система оцінки ефективності діяльності підприємств в умовах нестабільної економічної ситуації, що має місце в Україні, дозволить більш ефективно підійти до визначення проблем підприємств і виробити відповідні управлінські рішення для підвищення ефективності функціонування їх бізнесу.

Література

1. Горобець Т.А., Гончарук А.Г. Методичний підхід до оцінки ефективності діяльності підприємств малого та середнього бізнесу. *Економіка та управління підприємствами: проблеми системного підходу в економіці*. 2019. Вип. №5 (73). С. 77-86.
2. Рзаєв Г.І., Казьмірова І.Ю. Зарубіжний досвід оцінки ефективності функціонування підприємств та перспективи його використання у вітчизняній практиці. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2015. № 2, т. 2. С. 317-322.
3. Мілінчук О.В. Еволюція формування показників для потреб вартісно-орієнтованого управління підприємством. *Національна економіка: Інтелект ХХІ*. 2020. №6. С. 64-68.
4. Левандівський О., Свинтус І., Радько В. Теоретичні підходи до визначення доданої вартості підприємства: фінансово-обліковий аспект. *Міжнародний науковий журнал «Економічний дискурс»*. 2021. Вип. 3-4. С. 38-47.

УДК 65.014.1

Наталія Сіденко

студентка,

Черкаський державний бізнес-коледж

natashasidenko12@gmail.com

ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ БІЗНЕСОМ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ

PROBLEMS OF BUSINESS MANAGEMENT DURING THE PANDEMIC

Анотація. В доповіді розглянуто головні проблеми управління підприємствами під час пандемії COVID-19 та запропоновано шляхи подолання кризового становища.

Abstract. The report considers the main problems of enterprise management during the COVID-19 pandemic and suggests ways to overcome the crisis.

Останні роки для національної економіки були особливо нестабільними, оскільки під час поширення коронавірусного захворювання та впровадження загальнонаціонального карантину, який охопив весь цивілізований світ, економіка не тільки вітчизняна, а й

міжнародна зазнала нещадної рецесії. Тож, наразі постають нові проблеми в управлінні сучасними підприємствами в умовах кризи.

Під час запровадження локдауну було накладено такі головні санкції на ведення бізнесу як: заборона роботи для кафе, ресторанів і барів, окрім доставки та замовлень на виніс; закриття торгово-розважальних центрів, непродовольчих ринків; скасування будь-яких масових заходів. Усе це постало серйозною перепорою для ефективного управління підприємствами.

Найбільш несприйнятливі до вищеперерахованих обмежень виявились малі підприємства, що за час пандемії розділились на 4 категорії в організації своєї роботи: повна заборона праці; заборона праці при прийманні клієнтів; санкціонована праця за визначених домовленостей; повністю дозволена діяльність.

Оскільки невеликі підприємства перебувають у найуразливішій зоні економіки до непередбачених обставин, під час карантинних обмежень для них необхідно сформулювати антикризові заходи з метою збереження їх на ринку. Як ніколи раніше цей сектор потребує державної допомоги, адже кожен третій заклад зазнавав втрати прибутків, банкрутства та навіть закриття. Тому урядом було запроваджено систему підтримки бізнесу, яка дозволить максимально зняти фінансове навантаження на підприємців. До цієї системи належать:

- Кредитні канікули. Повне або часткове звільнення від сплати тіла кредиту на час карантину з відповідним подовженням позики. Капіталізація відсоткових платежів. Заборона введення штрафів і пені;

- Податкові преференції. Обмеження застосування деяких штрафів за порушення податкового законодавства. Спрощення системи обліку та впровадження нульової ставки акцизного податку для державних підприємств, які виробляють дезінфектори на основі спирту;

- Підтримка роботодавців і працівників сфери малого та середнього бізнесу. Власникам малого та середнього бізнесу, які мають найманих працівників, надавалась допомога по частковому безробіттю;

- Підтримка агробізнесу. Уряд виділив 4 млрд. грн. на програму підтримки аграріїв у 2020 році, та 4,7 млрд. грн. у 2021 році;

- Інформаційна підтримка бізнесу. Щоб вести справи в умовах карантину, бізнесу пропонується користуватися державними послугами й інформаційними ресурсами онлайн [1].

Поява COVID-19 помітно вплинула на економіку багатьох країн світу. Першим етапом на реагування бізнесу на пандемію можна вважати 2020 рік. Так у першій половині 2020 року в Україні відбувалася девальвація гривні, курс долара піднявся на 16%, число безробітних зросло на 415 тисяч осіб. Однак за розрахунками Державної служби статистики України протягом трьох кварталів 2020 року валовий внутрішній продукт стабільно збільшувався з 845 829 млн. грн. у першому кварталі до 1 156 797 млн. грн. у третьому кварталі за фактичними цінами.

Другий етап реагування базувався на очікуваннях невизначеності та виникненні можливих збоїв процесів протягом багатьох місяців. У цей період організації відновлювали

впевненість у майбутньому, гарантуючи, що відповідні заходи забезпечать стійкість і фінансову незалежність, а також здатність адаптуватися до викликів ринку.

За даними Держстату, економіка України за 9 місяців 2021 року засвідчила лише 2,2% річного зростання, що не покриває минулорічного падіння (-4%). За 9 місяців 2021р. на інвестиції в основний та оборотний капітал було спрямовано лише 10,1% ВВП (минулого року 7,5%), тоді як у середньому по групі країн з ринками, що формуються у 2020-2021 рр. цей показник становив 24% ВВП [2].

У бюджеті курс гривні було закладено на рівні 29,1 грн./дол., проте у листопаді гривня досягла позначки у 26,1 грн./дол. Цьому процесу сприяли низка факторів, починаючи з високих експортних цін для українських виробників і постачальників, закінчуючи «подарунком» від МВФ, який у рамках допомоги державам у подоланні наслідків пандемії коронавірусу COVID-19 склав 2,7 мільярдів доларів. У порівнянні чисельності безробітного населення в першому та четвертому кварталах 2021р., їх кількість знизилася на 94 тис. [3].

Окрім державного сприяння, власники підприємств вимушені були швидко створювати власні стратегії відновлення й тактики «виживання» для малого та середнього бізнесу, а саме: тотальна оптимізація витрат у всьому; перемовини щодо зняття чи зменшення оренди, відстрочення по кредитах на період карантину; намагання зберегти ключових працівників шляхом переорієнтації бізнесу та дотацій із власних кишень; лише вимушене часткове звільнення або зменшення зарплати; адаптація бізнесу до нових умов (наприклад, заклади харчування вводили доставку й самовивіз продукції; івент-індустрія – заходи онлайн); переведення бізнесу в онлайн-формати: управління, комунікація з клієнтами, реклама) [4].

Подальшими кроками в перебудові системи управління є: забезпечення безпеки співробітників і достатньої комунікації для збереження цілісності команди; надання необхідного обсягу засобів віртуальної взаємодії; розробка каналів зворотного зв'язку; забезпечення високого рівня ІТ підтримки; ідентифікація ключових талантів; розгляд ініціативи зі скорочення витрат; аналіз впливу вірусу на обсяги продажу, політику та процедури підприємства, обов'язки персоналу; визначення коротко- та довгострокових планів з пом'якшення наслідків для бізнесу; підготовка гнучких операційних моделей на періоди кризи та відновлення бізнесу [5].

Використання модифікованого підходу в моделюванні сценаріїв, стрес-тестування та планування на випадок непередбачуваних подій допомагають визначати зміст і критичність окремих кризових фаз ковіду. А забезпечення ефективної структури планування допоможе бізнесу більш ефективно надавати свої послуги під час зatoryжних несприятливих умов і підтримувати свій стійкий фінансовий стан для подальшого функціонування та розвитку.

Література

1. Програма підтримки бізнесу. Кабінет Міністрів України. URL: <https://covid19.gov.ua/prohramy-pidtrymky-biznesu>.
2. Данилишин Б. Підсумки 2021 року та завдання на 2022 рік. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2021/12/31/681125/>

3. Радчук О. Зміцнення гривні: чого очікувати від національної валюти. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2021/11/19/kolonka/aleksandr-radchuk/finansy/zmicznennya-hryvni-choho-ochikuvaty-naczionalnoyi-valyuty-2022-rocz>
4. Штогрін І. «Вжити у карантин»: як рятується малий і середній бізнес і чого очікує від держави. *Радіо Свобода*. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/karantyn-biznes-zbytky-dergava/30523993.html>
5. COVID-19 Наслідки для бізнесу та дії за умов кризи. *Ernst & Young Global Limited*. URL: https://eba.com.ua/wp-content/uploads/2020/04/EY_Survey_results_COVID_19_2.0.pdf

Шкатула О.В.,
здобувачка вищої освіти
за спеціальністю 073 «Менеджмент» на бакалаврському рівні,
Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова,
науковий керівник: **Синчак В. П.,**
професор кафедри менеджменту, фінансів, банківської справи та страхування,
доктор економічних наук, професор, відмінник освіти України

ІННОВАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ВИКОРИСТАННЯМ ВИРОБНИЧИХ РЕСУРСІВ НА КОМУНАЛЬНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

Ефективність функціонування підприємств залежить від раціонального використання ресурсів, зниження виробничих витрат, що забезпечує зростання прибутку та конкурентоспроможності суб'єкта господарювання, а також його економічний розвиток. Як показує світовий досвід, головним фактором розвитку підприємства є інноваційне забезпечення.

Інноваційний розвиток – це освоєння інновацій, що забезпечують підвищення ефективності використання ресурсів та діяльності підприємства.

Одним з основних факторів підвищення ефективності виробництва виступає ресурсозбереження.

Основним завданням ресурсозбереження є:

- забезпечення економного і раціонального використання матеріальних ресурсів;
- ліквідація невиробничих витрат або перевитрати матеріальних ресурсів;
- оптимізація структури ресурсоспоживання на основі впровадження нових проектних, конструкторських і технологічних рішень, які дозволяють підвищити комплексність використання матеріальних ресурсів;
- розширення застосування вторинних ресурсів, організація повної переробки виробничих відходів і матеріалів, збір і утилізація побутових відходів;
- скорочення витрат матеріальних ресурсів на всіх стадіях виробництва і споживання при транспортуванні та зберіганні;